

Det svenska ordet alla tror sig äga

Berättelse

“Lagom” är ett av de mest kända svenska orden. Det betyder ungefär “precis rätt” eller “passande” — varken för mycket eller för lite. Det fina med ordet är att det inte säger någon exakt mängd. I stället beskriver det vad som känns rätt just nu, för just den här personen och i just den här situationen.

Man kan använda lagom om nästan vad som helst. Kaffet kan vara lagom varmt, maten på tallriken lagom mycket och en semester lagom lång. Om någon frågar om du vill ha mer mat, kan du svara “nej tack, jag har lagom”. Eftersom ordet är så praktiskt och så vanligt, lär sig de flesta som kommer till Sverige det ganska snabbt.

Men varifrån kommer egentligen ordet? Här finns en populär berättelse som många svenskar tror på. Enligt den kommer “lagom” från vikingarnas tid. När vikingarna satt och drack ur ett gemensamt dryckeshorn skulle alla ta en lagom klunk, så att hornet räckte runt hela “laget om” — alltså runt hela gruppen. Det är en rolig historia, men språkforskarna säger att den inte stämmer. Det är en myt.

Den verkliga förklaringen är inte lika spännande. Ordet kommer troligen från det gamla ordet “laghum”, en mycket gammal form av ordet “lag”. Förr betydde det ungefär “efter lagen” eller “som det ska vara”. Med tiden ändrades betydelsen till “passande” och “varken för mycket eller för lite”.

Det finns också en annan vanlig idé: att “lagom” bara finns i svenskan och därför är något unikt svenskt. Inte heller det stämmer. Samma ord finns till exempel i norskan, och liknande ord finns i danskan och i många andra språk. Tanken “varken för mycket eller för lite” är alltså inte bara svensk.

Trots det ser många svenskar lagom som ett slags ideal. För dem handlar det om balans och måttfullhet, om att inte ta för mycket och inte sticka ut för mycket. Men alla håller inte med om att det är bra. Vissa tycker att lagom är klokt och tryggt. Andra menar att ordet kan göra människor försiktiga och rädda för att satsa stort. Kanske säger ordet “lagom” lika mycket om hur vi ser på oss själva som om hur vi egentligen lever.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
passande	som stämmer bra, lagom för situationen
exakt	helt precis, på pricken
situation	hur det ser ut just nu, läget
praktisk	bra och lätt att använda
gemensam	som flera delar på tillsammans

ORD	FÖRKLARING
dryckeshorn	ett horn som man förr drack ur
klunk	en mängd man dricker på en gång
myt	en berättelse som många tror på fast den inte är sann
ideal	en bild av hur något borde vara
måttfullhet	att inte ta för mycket, att hålla balans
sticka ut	synas mycket, vara annorlunda än andra
satsa	våga ta en risk för att nå något stort

Läsförståelsefrågor

1. Vad är det “fina” med ordet lagom, enligt texten?
 1. Att det betyder exakt en liter.
 2. Att det beskriver vad som känns rätt utan att säga en bestämd mängd.
 3. Att bara svenskar kan förstå det.
2. Varför lär sig många nyanlända ordet lagom ganska snabbt?
 1. För att det står i alla läroböcker först.
 2. För att det är roligt att uttala.
 3. För att det är så vanligt och går att använda om nästan allt.
3. Vad säger språkforskarna om historien med vikingarna och dryckeshornet?
 1. Att den är sann och bevisad.
 2. Att berättelsen är påhittad och inte går att lita på.
 3. Att ingen vet något om ordet alls.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Ordet lagom finns bara i svenska språket.
 2. Ordet kommer troligen från en gammal form av ordet “lag”.
 3. Ordet lagom används mer i norra Sverige än i södra.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Alla svenskar tycker att lagom är något bra.
 2. Man kan svara “jag har lagom” när någon bjuder på mer mat.
 3. Tanken “varken för mycket eller för lite” finns även i andra språk.
6. Texten kallar berättelsen om vikingarna för en “myt”. Vad betyder det, och varför är det viktigt att veta?
7. Varför kan man säga att den verkliga förklaringen till ordet är “inte lika spännande” som vikingahistorien? Svara med stöd i texten.
8. Texten avslutar med att lagom kanske säger lika mycket om hur vi *ser på* oss själva som om hur vi lever. Vad tror du menas med det?

Facit

1. Att det beskriver vad som känns rätt utan att säga en bestämd mängd.
1. För att det är så vanligt och går att använda om nästan allt.
1. Att berättelsen är påhittad och inte går att lita på.
1. nej b) ja c) det står inte i texten
1. nej b) ja c) ja
- Exempel på svar: En myt är en berättelse som många tror på fast den inte är sann. Det är viktigt att veta så att man inte sprider något som är fel, utan kan skilja en rolig historia från riktig fakta.
- Exempel på svar: Vikingahistorien har action och en tydlig bild, men sanningen är bara att ordet kommer från ett gammalt ord för "lag" och har ändrat betydelse långsamt — det är mer vardagligt och mindre dramatiskt.
- Exempel på svar: Många svenskar gillar idén om balans och måttfullhet och vill se sig själva så, även om de inte alltid lever lagom. Ordet kan alltså vara mer en självbild än en sanning. (Godkänn motiverade svar.)

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för arbete med källkritik och myter samt med ord för mängd och grad. Tema: hur folk berättar om sitt eget land och hur språkmyter sprids. Fråga 6–8 övar inferens och att skilja säkra fakta från osäker. Lyft gärna den neutrala framingen ("många tycker", inte "svenskar är") och att ordet inte är unikt för svenskan.

Diskussionsfrågor

- Berättelsen om vikingarna är falsk men populär. Varför tror du att människor gärna sprider sådana historier om sitt eget språk?
- Finns det ett ord som "lagom" på ditt modersmål? Hur säger man "varken för mycket eller för lite"?
- Är lagom ett bra ideal, eller kan det göra människor för försiktiga? Vad tycker du?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en situation där det var viktigt att hitta något lagom — inte för mycket och inte för lite. Vad hände, och hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Institutet för språk och folkminnen (Isof), Frågelådan: 'Vad har lagom för ursprung?' — <https://frageladan.isof.se/faqs/21282>
- Svenska Akademiens ordbok (SAOB), uppslagsord 'lagom' — https://www.saob.se/artikel/?unik=L_0001-0124.4qon
- Nationalencyklopedin, uppslagsord 'lagom' — <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/lagom>
- Mikael Parkvall, 'Lagom finns bara i Sverige och andra myter om språk' (Schibsted, 2009)

Faktaundersökning mot ovanstående källor i juni 2026. Säkra fakta: 'lagom' betyder ungefär 'precis rätt'/^passande', varken för mycket eller för lite, och kan användas om nästan allt (temperatur, mängd, tid). Ordet är enligt Isop och SAOB en stelnad böjningsform (dativ plural, -om) av det fornsvenska 'laghum', en gammal form av 'lag' med betydelsen 'efter lagens föreskrift'/^rätt ordning'; jämför ord som stundom, sinom, ömsom. OMTVISTAT/MYT: den populära förklaringen att ordet kommer från 'laget om' (att kärlet eller skålen skulle räcka runt hela laget vid en gemensam måltid) är en folketyologi utan vetenskaplig grund. NOTERA: den vanligast belagda formen av denna folketyologi (Isop/NE) handlar om gemensamma måltider/skålar i bondesamhället där kärlet gick 'laget om'; vikingaversionen med dryckeshorn som texterna använder är en populär variant av samma myt, främst spridd i livsstilslitteratur. Båda är myter. MYT: att 'lagom' skulle vara unikt för svenskan; samma ord finns i norskan (bokmål och nynorsk) med samma betydelse, och liknande ord finns i danskan (tilpas) och många andra språk (se Parkvall). Texten framställer 'lagom som ideal' neutralt ('många tycker'), eftersom alla inte är överens om att lagom är något positivt.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.